

TÜRKİYE İLE İLGİLİ OLARAK YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN "KONFERANS"
İLE İLGİLİ OLARAK HANS GÖRAN FRANK'LA 27.10.1986 günü
YAPILAN GÖRÜŞMEDEN NOTLAR:

1-Konferansın Almanya'da yapılmasını olumlu görüyor. Konferansın Frankfurt'da olması elbette olumludur. Ancak, konferansın alman basınında geniş yer alması bakımından BONN'da yapılması daha da olumlu olur görüşünü belirtmektedir. Ancak, Bonn'da yapılması olanaksız ise Frankfurt olur. Herhalukarda Konferansın BONN'da yapılması için olanaklar zorlanmalıdır.

2-Her ülkeden 3-5 parlamenterin (tercihen Avrupa Konseyi ve Avrupa parlamentosu üyesi) ve sendikacıların (etkin yazar veya başka kişilerde olabilir) bir konferansın düzenlenmesi konusunda çağırıcı olması ve almanların ağırlıkta olduğu konferans hazırlık komitesinin oluşturulması uygun olur.

Yabancıların bulunduğu dayanışma komitelerinin(2-3 komitenin) konferansla ilgili çağrı yapması etkin olmaz. Çağırıcılar arasında olabilirler veya destekleyici olabilirler. Tüm avrupa ülkelerinden birer çağırıcının olması ki bu olanaklıdır (dedi) ve bu daha etkin olur görüşünü belirtti. Bu çağırıcıları Türkiyelilerin bulması iyi olur. Bulunamayan yerlerde kendisi devreye girecek ve katkıda bulunabilecektir.

3-İlkbahar da Avrupa Konseyi toplantısından önce olması etkinliğini artırır.

4-Tüm ülkelerden bir kişiden oluşan bir delegasyonun Türkiye'ye gitmesi ve bu kişilerin konferansa katılması yararlı olur. Gidecek bu kişiler Hans Göranın deyişiyle üç kağıtçı olmamalı ve kesinlikle ~~ya~~ güvenilir kişiler olmalıdır. Bu delegasyon konferanstan hemen önce gitmeli ve doğrudan dönüşte konferansa katılmalı. Hans, bu konuda her ülkeden bir adam bulunacağına inanıyor. Hükümet izin vermeyebilir buda oldukça iyi olur demektedir.

5-Ekonomik yönü, konferans giderleri almanyadan karşılanmalıdır. Konferansa katılan her ülkeden kişilerin yol ve diğer giderleri kendileri tarafından karşılanmalı.

6-Türkiyeden getirilecek insanların yol ve diğer giderlerin avrupadaki örgütlerden karşılanması gereklidir. Bu konuda kendisi yardımcı olacaktır.

7-Gerek avrupadan ve gerekse türkiye'den tüm partiler çağırılmalı, ayrıca sendikalar ve diğer kesimler de çağırılmalıdır. Demirel de çağırılmalıdır. Yargılanan sendikacılar, Yazarlar sendikası, Barış derneği yöneticileri çağırılmalıdır.

8-TKP bu konferansa mutlaka çağırılmalı ve TKP legale çıkmalıdır. Bu mutlaka yapılmalıdır.

~~Önerge~~
Önerge

Türkiyedeki İnsan hakları, üzerine.

Günümüzün cumhurbaşkanı, o zamanın generalı Kenan Evrenin liderliğinde gerçekleştirilen askeri darbenin altıncı yılındayız. Aradan altı yıl geçmesine rağmen Türkiye, Avrupa parlamentosunun tüzüğüne ve Avrupa antlaşmasının insan hakları ve demokrasi ile ilgili yükümlülük maddelerini uygulamıyor. Ülkenin bazı bölgelerinde sürekli sıkıyönetim uygulanmaktadır. Bu durum insan hakları ve demokrasinin gelişmesini önlemekte ve sorunun çözümüne care değildir. Ülkede sıkıyönetimin kaldırılmasının zamanı gelmiştir.

Konunun basın-yayımda ve parlamentoda daha açık tartışılması ve hükümeti eleştirilmesi doğrudur, gereklidir. Fakat hala basın sansür yoluyla kontrol altındadır.

Geçmiş başbakanlardan Bülent Ecevit hakkında DSP'yi seçimlerde desteklediği için soruşturma açılmıştır, ki herkesin bildiği gibi o demokratik sol görüşlüdür. Ecevit ve Demirel'e uygulanan politik yasakların kaldırılması ve açılan davaların düşmesinin zamanıdır. Ecevit'e göre, anayasanın ilgili maddesi "seçimlerde herkesin oy kullanmasını gerektiriyor" öyle ise kişiler hangi partiyi desteklediklerini söyleyebilmeliler. Bundan dolayı davayı kazandı. Fakat dava sonucuna rağmen yasaklar kaldırılmadı. Türkiyede askeri mahkemelerde politik davalara devam ediliyor, bunlar arasında 1500 kişilik DİSK ve 30 yöneticisiyle Barış derneğini görüyoruz.

Türkiyede sendikal haklar hala çok kısıtlıdır. Türk-iş hükümetin ücret politikasını eleştiriyor fakat etkilemesinden bahsedemeyiz. İO ve TCO Türkiyeyi Avrupa antlaşmasına uymadığından dolayı, sendikal hak ve özgürlüklere saygı göstermediği için protesto etmişlerdir.

Öncelikle örgütlenme, toplantı ve yürüyüş hakkı ~~yasakları~~ ve uygulamada güvence altına alınmalıdır. 141-142 ceza yasası paragrafları demokrasisiilerde kabul edilemez çünkü bu maddeler politik ve sendikal düzmece davaların açılmasını sağlıyor.

Son olarak bir Mayıs kutlamalarında 400 kişi göz altına alındı.

Türk içişleri bakanının açıklaması ise şöyle "Biz onlara 'işçiler' bir Mayıs kutlamaları için hiçbir zaman izin vermiyeceğiz". Anayasaca işçi bayramını kutlamak yasaktır.

İsveç parlamentosunda dostları olmasına rağmen Türkiyedeki demokrasinin durumu budur. Halk Partili Daniel Tarschynün basına açıklamasına göre: Tutucular Avrupa parlamentosu İsveç grubu başkanı Anders Björk ve grubunun Türkiyede yaptıkları bir toplantıda, ülkedeki demokrasi ile ilgili hiçbir şey söylemedikleridir, Tarschy ek olarak ise Tutucu grubun Avrupa konseyinde askeri darbeden günümüze kadar sürekli Türkiyedeki rejimi desteklemiş olmalarıdır. Aynı çizgi İstanbul mini grup toplantısında da tatbik edilmiştir.

Avrupada başka hiçbir ülke Türkiyedeki kadar idam vermiyor. Haziran ayında adanada bir mahkeme 19 sol radikale ölüm cezası vermiştir. Örnekleri çoğaltabiliriz, temmuzda 4 sol örgüt üyesine idam verildi. Bir çoğu senelerce infaz olmayı bekliyor. İnsalcıl nedenlerden dolayı idamlar durdurulsun, ölüm cezalarına son verilsin. Vaatlere rağmen politik genel af gerçekleşmemiştir. Türkiyede işkence yasaktır fakat, işkence uygulayanları önliyecek tedbirler yetersizdir.

Kürtlere bir halk grubu olarak ayrımcılık yapılmaktadır. Onların kendi dillerini konuşmaları yasaktır. Kürtçe gazete ve kitapların basılması yasaktır. Kürtler kendi kültürel gereksinimlerini uygulamamaktadırlar. Kürtler kendi dillerini ancak mahkemelerde kullanabilmektedirler. Kürtler askeri diktatörlük tarafından sürekli baskı altında tutulmaktadır. Kürt halkının sorunun çözümü için doğuda bölgesel özerklik veya ottonomi hakkının verilmesi gerekir.

~~Avrupa konseyince~~

Avrupa konseyince uygulanan çifte "demokrasi-insan hakları" anlayışını kabullenmek imkansızdır. Avrupa konseyinin ve tüzüğünün, insan hakları antlaşmasının maddelerinin tüm üye ülkelerce uygulanmasında İsveç kendi sorumluluğunu üstlenmelidir. Avrupa konseyinin Türkiye ile girdiği geçen yılki antlaşma yeterli değildir. Türkiye antlaşmanın gereklerini yerine getirmemektedir. Fakat İsveçte dahil diğer 4 ülke şikayetlerini geri almışlardır.

Türkiyede demokrasinin gelişmesi ve insan haklarına uyulması için İsveç diğer ülkelerle birlikte türkiyedeki rejime baskı uygulamalıdır.

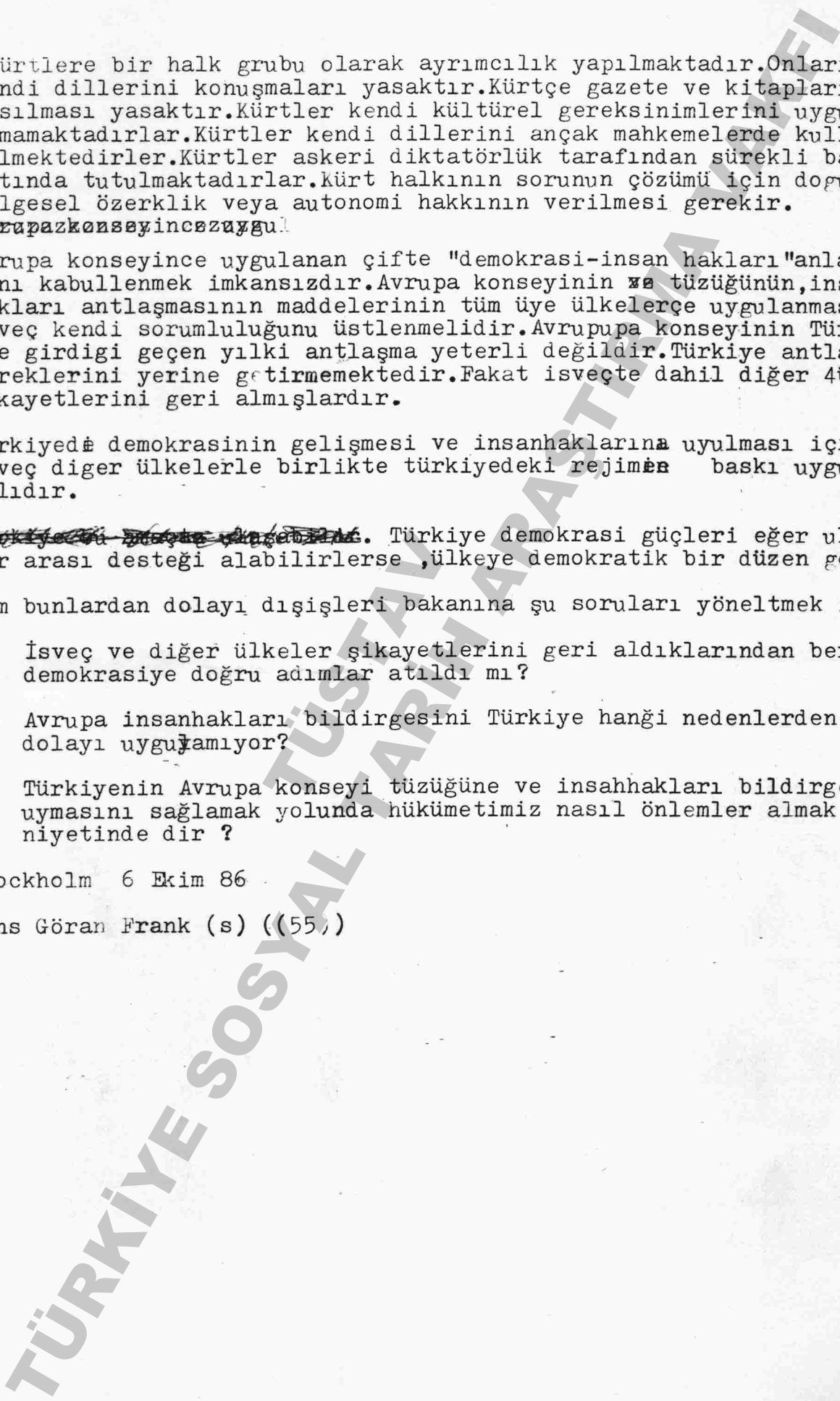
~~Türkiye'nin demokrasiye geçmesi için~~ Türkiye demokrasi güçleri eğer uluslar arası desteği alabilirlerse, ülkeye demokratik bir düzen gelir.

Tüm bunlardan dolayı dışişleri bakanına şu soruları yöneltmek isterim

- İsveç ve diğer ülkeler şikayetlerini geri aldıklarından beri, demokrasiye doğru adımlar atıldı mı?
- Avrupa insan hakları bildirgesini Türkiye hangi nedenlerden dolayı uygulamıyor?
- Türkiye'nin Avrupa konseyi tüzüğüne ve insan hakları bildirgesine uymasını sağlamak yolunda hükümetimiz nasıl önlemler almak niyetinde dir ?

Stockholm 6 Ekim 86

Hans Göran Frank (s) ((55))

İsveç sosyal demokrat parti milletvekili ve Türkiye'de insan hakları ve demokrasi için İsveç dayanışma komitesi üyesi Hans Göran Frank'ın; Türkiye ile ilgili olarak İsveç Dışişleri Bakanı-na verdiği yazılı soru önergesi üzerine 3 Kasım 1986 günü "Türkiye" konusu İsveç meclisinde 40 dakika tartışıldı.

-Saat 14.30 da Dışişleri Bakanı Sten Andersson'un, Hans Göran Frank'a gönderdiği yazılı cevabını okumasıyla tartışma başladı. Dışişleri Bakanı yazılı ve sözlü cevabında özetle şu konuları belirtti:

1-Beş ülkenin şikayetini geri alması konusundaki 1985 aralığında yaptıkları anlaşmadan sonra Türkiye'de yeni adımlar atılmıştır. Ancak bu yeni adımlara karşın, Türkiye'deki rejime tam bir demokrasi denilemez. Türkiye'de tam bir demokrasi var denilebilmesi için daha birçok konuların gerçekleşmesi gereklidir.

Sözkonusu olumlu gelişmeler şöyle sıralanabilir.

-Bugün parlamentoda tartışma yapılabilmektedir.

-Aynı şekilde basında da tartışma olabilmektedir.

-Seçimlere tüm partiler katılmıştır.(ara seçimlere)

-Olumsuz gelişmeler de şu şekilde sıralanabilir.

-Basın üzerindeki yasaklar tamamen kalkmış değildir. 12 Eylül yönetimini eleştirmeleri yasaktır. Baskı vardır. Basın tamamen özgür değildir.

-Ara seçimlerin olumsuz yanı politik yasaklar sürüyor. Ecevit ve Demirel gibi eski politikacılar hakkında soruşturma ve dava açılıyor.

-DİSK ve Barış davası gibi davalar sürüyor. Sıkıyönetim mahkemelerinin devam etmesi askerî yönetimin varlığının bir simgesidir.

-Sendikal yasaklar sürdüğü sürece Türkiye'de demokrasi var denilemez.

-İşkence konusunda alınan önlemler yaşama geçirilmelidir.

-Genel af konusunda herhangi bir girişim yoktur. İnfaz yasası af olarak kabul edilemez.

-1926 yılından kalan ceza yasasının değiştirilmesi gereklidir.

Dışişleri Bakanı ayrıca; "Beş ülkenin şikayetini geri almasından sonra Türkiye'nin Şubat, Temmuz ve Ekim aylarında İnsan Hakları Komisyonu'na yazılı rapor verdiğini ve bu arada komisyonun Türkiye'de bir inceleme gezisi yaptığını, bu yıl sonu yeni bir inceleme gezisinin daha yapılacağını, Şubat/1987 de Türkiye'nin ve komisyonun yeni bir rapor hazırlayacağını, ancak gerek türkiyenin ve gerekse komisyonun ayrı görüşleri varsa, bunu ayrıca belirteceklerini" belirtmiştir.

Dışişleri Bakanı"bu rapor verildikten sonra İsveç hükümeti Türkiye konusunda değerlendirme yapacak ve yeni girişimlerde bulunacaktır. Ancak,bu süre içerisinde İsveç hükümeti Türkiye'deki gelişmeleri yakından izleyecektir"şeklinde konuştu.

2-Dışişleri Bakanından sonra söz alan Hans Göran Frank konuşmasında özetle şu konuları belirtti.

"-Askeri darbeden altı yıl sonra dahi birçok ilde sıkıyönetim ve olağanüstü hal devam etmektedir.Bu uygulamaların derhal kaldırılması gereklidir.

-Genel af konusunda hiçbir girişim yoktur.Genel af derhal çıkarılmalıdır.

-DİSK ve barış derneği gibi davalar ve diğer politik davalar durdurulmalıdır.

-Sendikalar yasası kaldırılmalıdır.

-İşkence sürüyor ve işkence konusunda alınan önlemler yetersizdir.

-Basın üzerinde baskı sürüyor.Gazeteciler,yazarlar hakkında soruşturmalar ve davalar sürekli bir biçimde açılıyor.Kitaplar yasaklanıyor.

-800 insanın gözaltında kaybolduğu,113 insanın işkencede öldüğü belirtiliyor.

-105 idam dosyası mecliste bekliyor ve sürekli idam cezası veriliyor.

-1 mayıs yasak ve bu nedenle insanlar tutuklanıyor.

Ve bütün bunlar dikkate alındığında İsveç hükümetinin Türkiye konusunda eleştirilerini sertleştirmesi gereklidir.Eğer Türkiye hükümeti gerekli demokratik kurumları ve istemleri yerine getirmez ise, yeniden İnsan Hakları komisyonuna şikayet edilmeli ve Avrupa Konseyinden çıkartılması konusu gündeme getirilmelidir.Çünkü Türkiye'de yapılan uygulamalar ve özellikle Anayasa ve yasalar,gerek Avrupa insan hakları tüzüğüne ve gerekse Avrupa insan hakları sözleşmesine aykırıdır.Ve Avrupa konseyi "çifte standart"uygulayamaz ve böyle bir uygulama kabul edilemez."

Hans Göran Frank'tan sonra,Sol Komünist partisi milletvekili (komite üyesi) ve Halk Partisi(~~Santax~~ Folk Partiet) milletvekili ve eski Ticaret Bakanı Hadar Cars(Komite üyesi)söz aldılar ve Hans Göran Frank'ın konuşmasını desteklediklerini belirttiler.

Dışişleri Bakanı tekrar söz aldı ve Tekrar"Şubat/87 de verilecek rapordan sonra İsveç Hükümetinin Türkiye konusunda değerlendirme yapacağını,bugün yumuşak ancak ilkeli bir politika izlediklerini "belirtti.

Tekrar söz alan Hans Göran Frank, "Türkiye'de demokratik gelişme gösterebilmek için, birtakım hayali demokratik gelişmeler göstermek demokrasi kuralları ile bağdaşmaz" dedi ve "Bugün yurt dışında yüzlerce politik göçmen bulunmaktadır. Bu kişiler düşüncelerinden dolayı suçlanmaktadır. Bunlar geri dönmek istiyor. Türkiye bu konuda hangi garantiyi veriyor. İsveç hükümeti hangi garantiyi veriyor. İsveç hükümeti bu konuda da girişimde bulunmadır" diyerek konuşmasını bitirdi.

NOT: Hans Göran Frank 27 Ekim-2 Kasım 1985 tarihleri arasında Türkiye'de bir inceleme gezisi yapmıştır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA
TÜSTAV